

Semblança de Gabriel Bracons i Singla

per Joan Cuscó i Aymamí

Aquesta Semblança s'ha anat construint en diverses fases. Les converses amb l'arquitecte Bracons les hem fetes a la via pública, al peu d'edificis que ell projectà i també en el seu vuitè pis, on viu i des del qual té, com aquell qui diu, la ciutat als seus peus; a més, pot contemplar Montserrat, La Mola, el Puig de la Creu, el Montseny, el Tibidabo...

La ciutat es deixa contemplar des d'una perspectiva àmplia. Els alts edificis s'aixequen entre els altres, destacant-se les construccions que són representatives de la ciutat. Sabadell té el seu propi mostrari que la configura dins d'una aparent i intrascendent uniformitat.

Gabriel Bracons s'ha incorporat com a ciutadà-censat a Sabadell, després d'uns anys de viure a la ciutat comtal per raons de feina. Ara, entre nosaltres -si bé mai no n'ha estat separat- pot refer, en el record, totes les vivències dels anys pretèrits. Del seu període escolar als Escolapis, entre vells amics amb els quals, ex-alumnes del Pare Baburès, encara avui celebren un ritual dinar de germanor a La Salut. ("S'ha anat rebaixant el número d'amics, malauradament, diu"); els estudis posteriors a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, d'on surt amb el títol d'arquitecte (1941); els seus primers treballs, els seus primers clients...

De l'any 1953 evoca l'ocasió en què l'alcalde Marcet li demana d'ésser l'Arquitecte Municipal...

-Amb una condició -li objecta.

-Quina? -féu En Marcet.

-Com que Sabadell s'ha fet gran, crec que necessita dos arquitectes municipals -digué.

-Conforme, però tu seràs el Cap.

Es feren les oportunes oposicions; fou elegit En Bracons i Fèlix Asua. Van suplir la vacant deixada per Joaquim Manich.

Foren disset anys en aquest càrrec oficial i d'aquell període (1953-1970) té per contar un munt de coses, algunes de les quals són matèria reservada, "secret professional"...

(Quantes històries es callen a les Històries dels homes i de les Ciutats!...).

Amb el nostre personatge quan s'obra l'aixeta de la conversa és que ja no para de rajar; el temps, aleshores, passa volant... Al curs de la conversa els temes sorgeixen ací i allà fàcilment i natural.

Gabriel Bracons, de cop, s'interromp per censurar-se:

-Sóc un xerraire.

I aleshores tornem a agafar el fil, fins que el nuem amb una altre i així hem configurat aquest mostrari de preguntes i respostes. I les coses que deixem al tinter!...

Començant a fer història que l'arquitectura immoble és un fet típic del neolític i possiblement que els primers habitatges foren fets

Fotos de Pere Ministrell al Jardí de la Caixa de Sabadell.

de fusta, branques, fullaraca, canyes i després s'hi aplicà el fang, des d'allavors s'ha usat una llarga relació de materials. Cal preguntar-li:

-Quins creieu que hagin estat els més òptims fins al dia d'avui?

-Sens dubte, la pedra, en primer terme, i després la terra cuïta. I tal vegada ho seguirà essent per molt de temps, davant els fracassos de la tècnica moderna. Apart puc dir-vos que no fa massa anys que vaig veure els maies del Yucatan fent-se els seus habitatges amb elements vegetals, que cal renovar cada

quatre o cinc anys, perquè per culpa del clima tropical-humit se'ls produeixen.

-Sacrificaríeu les idees d'utilitat per les d'estètica, arquitectònicament parlant? -fem.

-Mai. Deixaria d'esser arquitectura; aquesta cal entendre-la com la solució plàstica d'una utilitat constructiva o funcional.

A l'ample camp de l'arquitectura hi ha hagut gent que ha marcat època i per això li preguntem:

-Entre els arquitectes que han creat escola, quins admireu més?

-Se'm fa difícil definir-me a causa del món d'ismes que m'ha tocat viure.

-Us sentiu, però, deixeble d'algú determinat?

-És massa comprometedora la paraula "deixeble", però em crec en el deure de manifestar que per mi fou enormement formatiu, en tots els sentits, el mestratge que vaig rebre en el meu pas per l'estudi de l'arquitecte Francesc Folguera i Grassi.

-A canvi, us plauria deixar algun deixeble?

-Em sembla una enorme pretensió solament el pensar-ho.

Donant una ullada a través de la seva encimbellada atalaia, se'ns acut de preguntar-li:

-Entre les obres monumentals i de més ressò que s'han aixecat arreu de la geografia, de quines us agradaria ser-ne el creador?

-Agrairia que em deixéssiu rebaixar això de la monumentalitat i el ressò i aleshores em quedaria amb la sensibilitat de la capella Pazzi, de Brunellesqui, a la Florència del Quattrocento. Per no menysprear l'obra contemporània, confesso que m'il.lusionen les refinades estructures de Pier Luigi Nervi, i, per dir-ne una, posem el Palazzetto dell Sport, a Roma, per a l'Olimpiada del 1960. Tampoc no vull deixar de mencionar l'admiració que vaig sentir en contemplar la Piscina Olímpica a Tòquio, deguda a l'arquitecte Kenzo Tange, feta per als Jocs del 1964.

Gabriel Bracons ha recorregut la Seca i la Meca i la Vall d'Andorra, com es diu, però d'això, si ens queda espai, ja en parlarem més enllà...

-Gaudí, Domènech i Muntaner i Puig i Cadafalch. Quins afegirieu ara?

Fa una ullada pels llibres arrengrats de la biblioteca, com aquell qui busca la resposta i diu:

-Rubió, Bellver, Josep M.ª Juyol, Cèsar Martinell, Moncunill de Terrassa i, si mirem Sabadell, el nostre Juli Batlle i el no sabadellenc, però que aquí féu la seva principal obra, Jeroni Martorell, amb la Caixa

d'Estalvis de Sabadell i l'Escola Industrial.

-A les ciutats es veu un garbuix d'edificis, de més o de menys gust; aquesta diversitat afavoreix o no l'aspecte de la ciutat?... Uniformitat o disformitat?

-Si el garbuix d'edificis és de gran qualitat, visca la disformitat; és el cas de "la mansana de la discòrdia" del Passeig de Gràcia, amb els tres arquitectes que heu relacionat a la vostra anterior pregunta. En el cas contrari és preferible la uniformitat, perquè: ¿a qui no plau el París gris de la mansarda anivellada?

-A veure: Sabadell no és pas que sigui modèlica en l'aspecte arquitectònic, però ¿quines ciutats modèliques posarieu com exemples?

-Abans hem parlat d'uniformitat i disformitat; entre les primeres, París, i entre les segones, Roma; no són modèliques però són unes grans realitats de la creació humana. Certes ciutats nòrdiques són, urbanísticament, quasi modèliques...

-I les ciutats que ho són menys?

-Les grans aglomeracions del Tercer Món.

-Hi ha aquella dita castellana que diu que "cada maestrillo tiene su librillo". Quin és el vostre?

-Sempre he fet una mica de tastaolletes; m'ha estat difícil seguir un "librillo". No obstant us puc dir que em causaren gran impacte en èpoques distants, per exemple, "Precisions sur état present de l'architecture et de l'urbanisme", de Le Corbusier, llegit a inicis dels 30 i la "Construcción de Ciudades según principios artísticos", de Camil Sitte, llegit els 40.

-L'Arquitectura ha d'ésser versàtil?

-No. Aquest és un dels defectes capitals de l'arquitectura contemporània en correspondència a la problemàtica del nostre segle.

-De quina època de l'arquitectura us hauria agradat ser contemporani?

-Tal vegada de la il.luminada il.lusió del "quattrocento fiorentino".

-Heu projectat algun somni per poder realitzar?

Posa les mans damunt de la taula com per afermar-se en una resposta:

-Un excessiu realisme m'ho ha impedit. Ara, com si volguéssim fer un recorregut per la ciutat, observem:

-De les cases senzilles individuals s'ha passat a l'estructura vertical, a tipus de gratacels. Aquest canvi imposat per la societat moderna, és del vostre gust professional?

-No, i més d'una vegada vaig haver de lluitar-hi en contra amb l'època més crítica del desenvolupament.

I això el motiva perquè ens expliqui passades experiències que no transcrivim perquè ens ocuparia molta mà d'obra...

-Vós, que heu projectat habitatges, creieu que el pis és el més funcional i còmode?

-És un simple compromís entre unes necessitats i unes possibilitats.

-I què ens diu de la caseta i l'hortet?

-Doncs que s'ha convertit en un d'aquells somnis de què hem parlat abans...

Sense moure'ns de lloc, insistim.

-I de la casa anglesa nostrada? I de les seves eixides?

-Que són una aproximació al somni.

-Quina opinió teniu de les cases unifamiliars que tant en boga s'han posat a casa nostra?

-Hi ha algunes felices aproximacions al

Sant Cugat, 41 - Tel. 726 98 38
SABADELL

somni; moltes es queden en una simple caricatura.

(L'emili Hierro, que està acabant de fer el seu treball, ara aixeca el cap...).

Canviem de parcel·la. Hom pensa que entre els clients de qualsevol arquitecte hi ha el que ja té clar el què vol i com ho vol, i aleshores exigeix que l'interpretin; i aquells altres que no tenen prou clar com ho volen i otorguen una llibertat de creació.

-Entre aquests dos extrems, qui creieu seria el client ideal?

-*Considerant les dues fases del treball arquitectònic, voldria el primer per a la part d'informació i, el segon, per a la realització, o sia de la croquització fins al certificat de final d'obra.*

Gabriel Bracons, com ja hem apuntat abans, ha tingut ocasió de realitzar viatges dels quals ens en farà un dòlar. (Abans hauríem dit cinc cèntims, però aquest valor ja no existeix...).

-*Amb els meus viatges he procurat aprofitar les ocasions. Per exemple: a petició dels col·legues francesos de l'Ordre des Architectes, contactàrem amb ells per canviar-hi experiència col·legial. Ens ho agrairen organitzant un viatge exemplar per les obres de reconstrucció de la damnificada Normandia de la postguerra. El viatge acabà a París amb la insòlita visita a les golfes de Versalles amb motiu de la costosa reparació dels desperfectes de les termites. I en una altra ocasió en què bufaven els vents nòrdics, un grup d'arquitectes vam visitar aquells països i veiérem les obres, des de les d'Arne Jacobsen, a Dinamarca, fins a les finlandeses d'Alvar Aalto, passant per les sueques de Gunnar Asplund i Sven Markelius. D'interès especial fou el contacte amb Alvar Aalto al seu estudi, parlant-nos del seu treball com a dissenyador de mobles i també que aleshores estava ocupat en un important planejament del centre de Helsinki.*

Igualment podríem estendre'ns més parlant d'ací i d'allà, però l'espai que tenim adjudicat a la revista ens limita i, per acabar, només podem transcriure una anècdota que ell titula de "fantasia empordanesa".

-*Estava fent -comença dient-nos- una reforma en una torre de Begur; era pels anys quaranta. Viatjava en un auto de línia per aquelles terres del Baix Empordà i vaig sentir aquesta part de conversa: -"Allà a Begur, per Aigua Blava, hi ha un arquitecte de Sabadell que alça les teulades sense desfer-les". Vaig quedar astorat del que pot fer la tramuntana... Un altre dia, dalt precisament de la "famosa" teulada, la meva feina vaig tenir per evitar que la tramuntana no fes el miracle de fer-me volar sense ales...*

El conjunt de l'obra que al llarg d'una vida professional ha realitzat Gabriel Bracons, és estimat i valorat; tant és així que un jove arquitecte s'hi ha interessat especialment, puix està preparant un treball que esdevindrà una tesi doctoral.

Aquesta nota de cloenda és com si poséssim la bandera al cim de l'obra, tal com es fa...

Perfil

*Petit i eixerit
com un pèsol empordanès.
Inquiet, belluguet...
És que no para.
Conversador amè
-descriptiu i
constructiu.
Home de
paraula
-i arquitecte
alhora-
ha construït
molta obra...*

Questionari "PROUST"

-El principal tret del meu caràcter?
-*Procuro la serenitat.*
-La qualitat que prefereixo en un home?
-*La fermesa.*
-La qualitat que prefereixo en una dona?
-*La fermesa amb dolcesa.*
-Allò que més estimo en els amics?
-*Amistat sincera.*
-El meu principal defecte?
-*Ser desmemoriat i per causa de conflictes.*
-La meua ocupació preferida?
-*Viure l'espectacle de la vida.*
-El meu somni de benestar?
-*Que l'espectacle no es deteriori.*
-Quina fóra la meua pitjor desgràcia?
-*L'espectacle de situacions límit.*
-Què voldria ser?
-*Arquitecte sense burocràcia.*
-On desitjaria viure?
-*Al Vallès de la meua infància.*
-Quina flor prefereixo?
-*Les humils de bosc.*
-Quin ocell prefereixo?
-*El pit-roig.*
-Els meus autors preferits en prosa?
-*Els humoristes anglesos.*
-Els poetes preferits?
-*Em va complaure molt la vena poètica de les cartes de Maragall a Unamuno.*
-Les meves heroïnes de ficció favorites?
-*Aquelles que somiaven els cavallers de l'Edat Mitja.*
-Els meus compositors preferits?
-*Per companys de treball, els primers clàssics, amb més atenció els romàntics.*

-Els pintors predilectes?
-*Fra Angeli, Van der Weyden, El Greco, Ramon Casas; i em cauen molt bé les planimetries d'En Vilcasas.*
-Les meves heroïnes històriques?
-*Les anònimes esposes dels Herois.*
-Els noms que prefereixo?
-*El que em va tocar em sembla molt bé.*
-Què detesto més que res?
-*La falsa amabilitat.*
-Quins caràcters històrics menyspreo més?
-*Els cesaristes en totes les versions, fins i tot les democràtiques.*
-Quin fet militar admiro més?
-*Si és que n'hi ha algun d'incruent.*
-Quina reforma admiro més?
-*Les d'aquells països que semblen passar de la història de Finlàndia a Costa Rica.*
-Quins dons naturals voldria tenir?
-*Més memòria.*
-Com m'agradaria morir?
-*En pau amb tothom, i per tant, amb el Pare.*
-Estat present del meu esperit?
-*Esperança.*
-Fets que m'inspiren més indulgència?
-*Els errors involuntaris.*
-El meu lema?
-*Intentar entendre el pròxim sense prejudicis.*

Com sóc?

-*El que resulta del procés informàtic de les anteriors respostes.*
-(Consultades les dades de la unitat central, ens diu que: ell és ell...)